

SWECO VIAK

* Resten är
ren kommunaltavfall

Totalmängder i Västernorrland	Ö-vik		H-sand	Kramfors		Sollefteå		S-vall		Blåberget		Timrå		Ange	
	1999 (ton)	2002 (ton)		2001 (ton)	2002 (ton)	2002 (ton)	2002 (ton)	2002 (ton)	2002 (ton)	2002 (ton)	2002 (ton)	2001 (ton)	2002 (ton)	2001 (ton)	2002 (ton)
Hushållsavfall inkl grovavfall	19 200 1600	22 000 [*]	12 390	5 600	5 800	30 860	32 370				4 280	3 070			
Park- och trädgårdsavfall	260	70	130		580	160	160				statistik		statistik		
Avfall från energiutvinning, icke farligt	6 200	830	5 230	3 150	1 060	160	320				saknas	160			160
Avfall från energiutvinning, farligt															
Avfall från kommunalt avlopp	2 900	5 900	4 260	1 400	210	3 000	3 000				statistik		statistik		
Avfall från industriellt avlopp	56 900	2 800				22 225	22 225				statistik		statistik		
Verksamhetsavfall	385 590	10 300	5 250	12 290	5 780	40 489	50 943				saknas	7 555	saknas	2 240	2 240

* Svald + Timrå
fyll mskförändring

4.4 Regionalt avfallssamarbete i dagsläget

Inom det regionala avfallsprojektet "Alternativ avfallshantering och samverkan i Västernorrland" har kommunerna i länet under 1999 inventerat befintlig behandlingskapacitet för avfall och diskuterat former för samverkan. I projektets slutrapport konstateras att kommunerna bör undersöka möjligheter för framtida gemensam drift av någon befintlig kommunal deponi, alternativt hitta en helt ny lokalisering för en gemensam anläggning.

Förbränning anses i slutrapporten vara den lämpligaste behandlingen av hushållsavfall och befintlig behandlingskapacitet i Umeå och Sundsvall bedöms vara tillräcklig. För närvarande råder dock brist på förbränningskapacitet; dock bor denna brist i och med planerad utbyggnad i Sundsvall och Umeå (?) vara åtgärdad senast omkring år 2008. Rötning av organiskt material bedöms i rapporten inte kunna motiveras, eftersom kostnaderna skulle vara höga samtidigt som avsättning för rötresten saknas.

Inom ramen för det kommunala samarbetet i Västernorrland har diskuterats vilka deponier i länet som planeras att drivas vidare långsiktigt och vilka som planeras att avvecklas inom en 10-årsperiod. Eftersom drift av deponier är kostsamt och kräver mycket långsiktig planering har tankar på ett gemensamt avfallsbolag eller ett kommunalförbund förts fram. Ett sådant samarbete skulle gynna både de kommuner som väljer att fortsätta deponeringen på sin avfallsanläggning och de kommuner som väljer att avsluta sina deponier.

För att vidga engagemanget och antalet personer som aktivt deltar i kommunernas arbete har Avfallsprojekt 2002 – 2004 delats upp i delprojekt där deltagarna träffas och informerar och inspirerar varandra.

Delprojekten omfattar dels olika delar av den praktiska avfallshantering och avfallsbehandling som kommunerna bedriver samt dels även de övergripande frågorna om utökat samarbete mellan kommunerna.

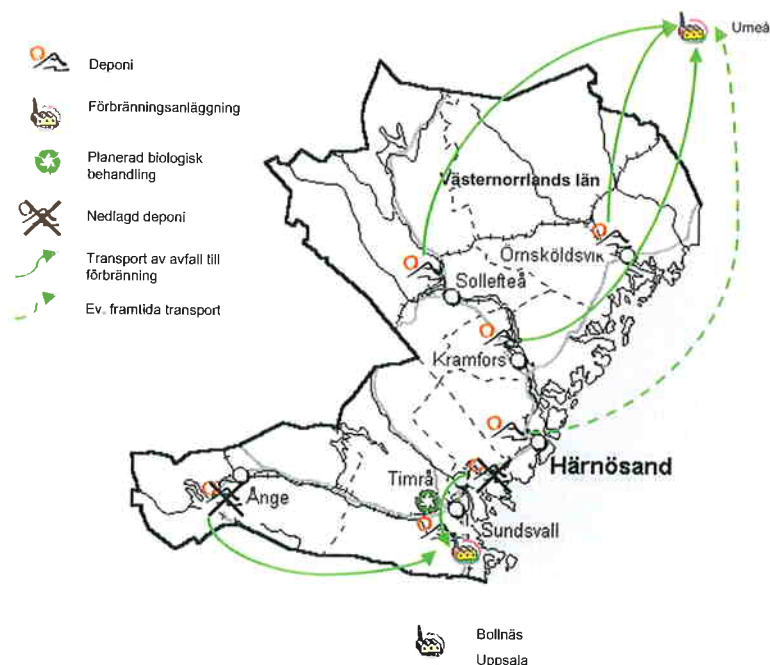
4.5 Regional förbränningskapacitet

I Umeå togs en ny förbränningsanläggning (Dåvamyran) i drift våren 2000. Anläggningen har tillstånd för förbränning av 170 000 ton/år och under 2001 eldades avfall från ett stort antal kommuner i norra Sverige. På grund av ökade kostnader för deponering och kommande förbud mot deponering av brännbart avfall, råder kapacitetsbrist i hela Sverige och Umeå kan, trots hög kapacitet, inte ta emot allt avfall i regionen.

I Sundsvall har Sundsvall Energi AB planer på att bygga ut avfallsförbränningen i Korsta. Nuvarande avfallsförbränning omfattar ca 30 000 ton/år. Den nya anläggningen planeras kunna ta emot ca 150 000 ton (befintlig panna 30 000 ton, ny panna 120 000 ton) avfall per år. Utbyggnaden bedöms kunna vara färdig tidigast år 2007.

Även i Örnsköldsvik finns planer på lokal avfallsförbränning, i första hand för att täcka kommunens egna behov. En pilotanläggning planeras att börja uppföras inom kort.

Utanför närregionen är förutom Umeås anläggning de närmaste förbränningsanläggningarna lokaliserade i Bollnäs, Uppsala och Boden.

ra02s 2000-03-30

5 Samarbetsformer

Inom svensk avfallshantering förekommer ett antal olika samarbetsformer. *Valet av samarbetsform kan dock inte ske innan det finns en fastlagd strategi och avfallslösning som i sin tur styr samarbetets art, ändamål och omfattning.* Nedan redovisas i korthet de vanligaste förekommande samarbetsformerna samt två organisationsexempel från verkligheten. Båda exemplen skulle kunna fungera inom hela eller delar av Västernorrland.

5.1 Avtal eller delägande

Avtal mellan en eller flera parter kan vara en lämplig form vid ett begränsat samarbete under kortare avtalsperioder. Delägande förutsätter sannolikt ett långsiktigt samarbete upp emot 25 år, delägarskap innebär att den aktör som går in som delägare får en långsiktig lösning.

5.2 Aktiebolag eller kommunalförbund

Formen aktiebolag eller kommunalförbund bör vara lämpligaste organisationsformen vid ett mera långtgående samarbete, t.ex. om en ny enhet bildas som måste:

- agera som en operativ och effektiv enhet inom hela avfallsområdet och klara konkurrens,
- skapa långsiktiga garantier att avsätta t.ex. organiskt- och brännbart avfall,
- förbättra, bygga ut och samordna egna avfallsanläggningar som är strategiskt viktiga för att uppnå konkurrensstyrka och sluta fördelaktiga samarbetsavtal med yttre parter.

Hittills har de flesta avfallsbolag organiserat sig som aktiebolag det finns för närvarande endast ett fåtal kommunalförbund som arbetar med avfallsfrågor.

Valet hänger samman med vilket ansvar som tilldelas samt det geografiska arbetsområdet. Ett kommunalförbund är en offentligrettslig samarbetsform som liknar en kommun. Förbundet, som kan organiseras med fullmäktige och styrelse eller bara med en förbundsledning, är huvudman för sin verksamhet. Kommunerna har

inte befogenhet att sköta uppgifter som överlämnats till förbundet. Även myndighetsutövning kan anförtros ett kommunalförbund.

Nedan redovisas två exempel på olika organisationslösningar nämligen Vafab och Gästrike Återvinnare.

5.3 Vafab – Västmanlands avfallsaktiebolag

Vafab är ett företag som bildats av kommunerna i Västmanlands län samt Enköpings kommun. Inom denna region bor ca 300.000 människor och här finns över 10.000 företag som genererar avfall.

Uppdraget är att ta hand om detta avfall på ett miljöriktigt sätt. Vafab arbetar även med att transportera avfall från industrier och företag.

5.3.1 Avfallsstationer

Vafab svarar sedan den 1 januari 1983 för driften av avfallsanläggningarna i Enköping, Fagersta, Hallstahammar, Sala, Skinnskatteberg och Västerås. Vafab samarbetar också med Västra Mälardalens Renhållningsaktiebolag (VMR) som sköter avfallshanteringen i Köping, Arboga och Kungsör. Vafab arbetar ej med den lokala insamlingen av avfallet. Denna del sköts av kommunerna, åkeriföretag med flera.

5.3.2 Farligt avfall

Vafab svarar för att farligt avfall inom regionen samlas in och tas om hand på korrekt. Genom avdelningen för farligt avfall kan företag få hjälp med råd och anvisningar, transporter, mellanlagring m m. Årligen transporterar Vafab nära 55 000 ton farligt avfall.

Vafab svarar också tillsammans med kommunerna för att insamlingskampanjer för hushållens farliga avfall genomförs. Kyl- och frysskåp samt elektronikskrot samlas också in via Vafab.

5.3.3 Sortering

Vafab försöker, så långt möjligt, utnyttja det mottagna avfallet som en resurs. Exempel på detta är:

- Ett regionalt system med totalt 15 återvinningscentraler - Återbruk- för sortering och återvinning av hushållens grovavfall och farliga avfall.
- På ett par av anläggningarna komposteras park- och trädgårdsavfall. Komposteringsanläggningar för hushållsavfall finns i Västerås och Sala.
- En sorterings- och balningsanläggning på Gryta avfallsstation syftar till att återvinna material ur osorterat industri- och byggavfall. Dessutom görs kvalitetssäkring av material.
- Skrot, bilbatterier, plast, wellpapp m m tas emot separat och körs till återvinningsföretag.
- Spillolja samlas in separat och skickas vidare till återvinning.
- För oljehaltigt vatten från oljeavskiljare, biltvättar etc har Vafab en mottagningsanläggning. Den oljefraktion som avskiljs skickas till återvinning.
- Träavfall krossas och används för energiproduktion.
- Brännbart avfall körs till förbränningsanläggningar för energiproduktion.
- Anläggningar för utvinning av energirik gas från avfallsupplagen finns i Västerås, Enköping och Sala. På Gryta avfallsstation har Västerås Stads Kraftvärmeverk uppfört en gasmotor där både el och värme produceras. Gasen från de andra anläggningarna används för att producera fjärrvärme. Totalt täcker Vafabs gasproduktion drygt 500 villors värmebehov och behovet av hushållsel för ca 1000 villor.

5.3.4 Transport

Vafab arbetar även med att transportera avfall från industrier och företag. Företaget kan erbjuda helhetslösningar för företagens avfall.

5.3.5 Marknad

Marknadsavdelningen arbetar med att erbjuda företag och organisationer kundpassade lösningar för att källsortera återvinningsmaterial och lämna sitt avfall.

5.3.6 Utveckling och information

Vafab arbetar för att utveckla verksamheten så att miljömålen kan uppfyllas. Utvecklingen sker i form av utredningar, försöksprojekt och utvärderingar. Exempel på detta arbete är den regionala avfallsplaneringen, försök med oljekompostering, energiskogsodling och infiltrationsprojekt för att minska lakvattenmängderna, kompostanvändning etc.

Vafab arbetar även aktivt med att sprida information och kunskap om avfallsfrågorna till skolor, företag och allmänhet.

5.4 Gästrike Återvinnare

Gästrike Återvinnare är den nya organisationen för hushållens avfallshantering i Gästrikland (4 kommuner) och Älvkarleby. I denna region bor ca 154 000 innevånare fördelat på ca 76 000 hushåll.

Det nybildade kommunalförbundet leds av en styrelse på fem personer (ordinarie) och ett fullmäktige på 20 personer (ordinarie). Kommunalförbundet har även övertagit ägandet av GAAB, (Gästrikre Avfallshantering AB). GAAB tar emot och behandlar i det närmaste allt hushållsavfall och en huvuddel av det icke branschspecifika industriavfallet i Gästrikland. Verksamheten bedrivs på tre anläggningar, varav en, Forsbacka avfallsanläggning, är belägen inom Gävle kommun.

Gästrikre Återvinning har 2001 en beräknad omsättning på närmare 100 miljoner kronor och antalet anställda är ca 60 st.

5.4.1 Kort historik

Idén till samverkan föddes i mitten av 1990-talet. I de första förslagen övervägdes samarbete inom flera sektorer: VA, energi och avfall.

1999 presenterades ett förslag som gick ut på att GAAB, Gästrikre Avfalls AB, skulle ta över kommunal personal och anläggningar. I detta läge var Gästrikrekomiteén tveksam till om bolagsformen var den rätta. Därför tillsattes ytterligare en utredning med uppdrag att i mars 2000 presentera ett konkret förslag till lösning. Utredningen mynnade i ett förslag till att bilda ett kommunalförbund med uppgift att svara för såväl strategisk planering som myndighetsutövning.

Efter ytterligare remisser och beredningar godkändes förslaget av den sista kommunen i april 2001 och det nya kommunalförbundet var bildat.

I Gästrikekomiteéns delrapport nummer ett redogörs för Gästrike Återvinnares huvuduppgifter, vilka är:

att ansvara för:

- den strategiska planeringen kring avfallsfrågor
- insamling och behandlingsfrågor
- myndighetsutövande som enligt Miljöbalken åligger kommunerna

Till de strategiska frågorna hör att:

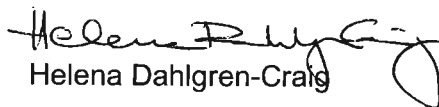
- medverka till att nationella och andra samhällliga miljömål uppfylls
- omvärldsbevakning kring samhälle, lagstiftning, miljöfrågor, teknik mm
- upprätthålla och fortlöpande revidera en långsiktig och samlad utvecklingsplan inom avfallsfrågorna för medlemskommunerna
- främja, stödja och utveckla medborgarnas och näringslivets kunskaper och kompetens kring ett ekologiskt uthålligt samhälle samt avfallshanteringens roll i miljösystem
- etablera och utveckla ett samlat kvalitets- och miljöledningssystem.

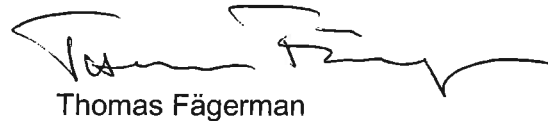
Till myndighetsfrågorna hör att:

- fastställa renhållningsordning, avfallsplan och övriga föreskrifter
- fastställa taxor och uppbörd av avgifter
- ansvara för insamling och bortskaffande av hushållsavfall, antingen i egen regi eller via upphandlad tjänst

- svara för tillsyn enligt förordningen om farligt avfall, såvida inte annat kommunalt organ utövar denna tillsyn
- svara för dispens-, tillsyns- och kontroll av erforderliga entreprenadtjänster.

SWECO VIAK Sundsvall och Luleå

Helena Dahlgren-Craig

Thomas Fägerman

Material

I urval:

Naturvårdsverket- Ett ekologiskt omhändertagande av avfall, Rapport nr 5177

Naturvårdsverket – Kartläggning av hur kommunerna planerar att omhänderta sitt avfall – 2000-06-29

Producentansvarsutredningen, omvärldsanalys, konsekvensanalys och sammanfattning

RVF Utveckling Scenariostudier om kommunernas roll i framtidens avfallshantering., Rapport 01:04

RVF Årsrapporter 2000-2002, Svensk Avfallshantering

RVF-Nytt Nr 3/2003

Examensarbete - Kartläggning av brännbart avfall i södra Norrland, Linda Johansson, Linköpings Universitet

Avfallsplaner och miljörapporter från länets kommuner och dess anläggningar.

Samtal med berörda företag, kommunala representanter och andra verksamhetsutövare.